

the learning activities of medical students by the use of interactive methods of teaching, including the method of discussion, during the workshops in Internal Medicine. The article also contains the plan and phasing of such kind of a class, the form of assessment of knowledge and skills of students taking into consideration organizational structure operating in a credit-modular system.

It has been ascertained that this approach to the educational process provides an opportunity to learn the course material more effectively, as well as to help to develop the analytical, practical, communi-

cative and social skills in students, and also plays a positive role in the educational process. All this helps them as future professionals, to differ with consistency and effectiveness of actions in various circumstances.

Keywords: *interactive teaching methods, discussion, credit-modular system.*

Надійшла 26.06.2013 року.

Вишиванюк В.Ю.

Методика переходу до викладання внутрішньої медицини (модуль 1) за Болонським процесом

Кафедра внутрішньої медицини №1, клінічної імунології та алергології ім. академіка Нейка С.М. (зав.каф. – проф. Яцишин Р.І.) ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

Резюме. У роботі висвітлені основні принципи впровадження у навчальний процес на кафедрі внутрішньої медицини №1 кредитно-модульної системи, розробленої відповідно до сучасних вимог до переходу медичної освіти в Україні до Болонського процесу. Наскрізна робоча програма з внутрішньої медицини складена згідно з типовою програмою МОЗ України від 2008 року. Вивчення частини дисципліни «Внутрішня медицина» – модуля 1 здійснюється упродовж четвертого року навчання. Програма дисципліни включає 1 модуль, до складу якого входить блоки 5 змістових модулів. До складу навчально-методичного комплексу з урології входять календарно-тематичні плани лекцій і практичних занять, тематичні плани самостійної (позааудиторної) та індивідуальної роботи студентів, методичні розробки лекцій, практичних занять для викладачів та методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи для студентів. Кожне практичне заняття забезпечене набором тестових завдань та ситуаційних задач для контролю рівнів знань, тематичними матеріалами.

Ключові слова: *кафедра внутрішньої медицини №1, кредитно-модульна система, навчальний процес, оцінка знань студентів.*

За останні декілька років у країнах Західної Європи реформування вищої медичної освіти проходить стадію активного введення у навчання Болонського процесу, що сприятиме приведенню вищої освіти до єдиних критеріїв і стандартів.

Основною характерною рисою навчання за методикою Болонського університету, визнаного та підтриманого багатьма країнами світу, а тепер й Україною, є активна самостійна робота студентів за чітко складеною систематизованою програмою з уніфікованим контролем за рівнем набутих знань за загальноприйнятими вимогами із метою створення уніфікованої професійно-кваліфікаційної моделі випускника-спеціаліста. Тут же була запропонована та впроваджена в роботу університетів, які приєдналися до Болонського процесу, кредитно-модульна система оцінки набутого студентами об'єму знань та вмій, що дає можливість більш тісного контакту на єдиній основі між навчальними закладами, викладачами, студентами та випускниками [2, 3].

Сьогодні стало очевидним, що перехід до освіти, орієнтованої на світовий освітній простір передбачає постійне зростання самостійної роботи студентів. Процес навчання не повинен бути процесом передачі знань від викладача до студента. Знання мають бути отримані у процесі активної особистої діяльності студента. Самостійна робота студента із другорядної виходить на рівнозначну з іншими компонентами навчального процесу [1].

Тому в сучасних умовах організації навчального процесу, коли 50–70 % навчального часу буде відведено самостійній роботі, стають актуальними питання вдосконалення її змісту та методів. Роль викладача лишається так само, як і раніше,

важливою, але змінюються його функції. Він тепер не є єдиним джерелом первинної інформації, а стає організатором пізнавальної діяльності студентів, консультує та орієнтує на різні види самостійної роботи. Ефективність самостійної роботи студента суттєво залежить і від організації контролю за її виконанням з боку педагога. Тому удосконалення методів самостійної роботи та контролю за нею стає актуальною роботою викладача в сучасній вищій школі [4].

Проведення навчання студентів внутрішньої медицини (модуль 1) за принципами Болонського процесу на кафедрі внутрішньої медицини №1 розпочато у 2008-2009 навчальному році в VII семестрі на медичному факультеті та факультеті підготовки іноземних громадян. Перед працівниками кафедри були покладені наступні завдання: розробка робочої програми навчальної дисципліни, визначення форм контролю, критеріїв оцінювання знань студентів, підготовка навчально-методичного забезпечення, контроль ефективності індивідуальних занять зі студентами.

Наскрізна робоча програма із внутрішньої медицини складена для напрямку підготовки 1101 «Медицина» згідно з типовою програмою МОЗ України від 2008 року. Вона відповідає освітньо-кваліфікаційній характеристиці, освітньо-професійній програмі підготовки фахівців, експериментальному навчальному плану, розробленому за принципами Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS), наказам, інструкціям та рекомендаціям МОН і МОЗ України, тимчасовому положенню про кредитно-модульну систему організації навчального процесу в ІФНМУ від 01.06.2005р.

Вивчення дисципліни внутрішня медицина (модуль 1) здійснюється упродовж четвертого року навчання. Програма дисципліни включає 1 модуль, до складу якого входить блоки 5 змістових модулів.

До складу навчально-методичного комплексу з урології входять календарно-тематичні плани лекцій і практичних занять, тематичні плани самостійної (позааудиторної) та індивідуальної роботи студентів, методичні розробки лекцій, практичних занять для викладачів та методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи для студентів. Кожне практичне заняття забезпечене набором тестових завдань та ситуаційних задач для контролю рівнів знань, тематичними матеріалами.

Більшість практичних занять за методикою організації є клінічними. Вони спрямовані на контроль засвоєння теоретичного матеріалу й формування практичних навичок та вмій, а також уміння аналізувати й застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань. Засвоєння теми контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. 50 % навчального часу відводиться для самостійної роботи студента біля ліжка хворого та близько 20 % –

на контроль викладачем її виконання. Студенти під наглядом асистентів працюють в палатах, обстежують хворих. Одним з основних моментів роботи є постановка попереднього діагнозу та призначення плану обстеження і лікування хворого. Даний вид роботи направлений на формування у студентів навиків клінічного мислення, творчої уяви та моделювання тактики лікаря в конкретній клінічній ситуації. Упродовж навчального року студенти неодноразово працюють в гастроентерологічному, алергологічному, ревматологічному, нефрологічному, гематологічному відділеннях обласної клінічної лікарні.

Опираючись на типову програму, на кафедрі розроблений перелік практичних навиків, якими повинен оволодіти кожен студент та оцінювання. Ці завдання передбачають опрацювання, аналіз та трактування результатів різних додаткових методів обстеження хворого (інструментальні та лабораторні дані).

Одним із засобів уніфікованого контролю за самопідготовкою студентів є тестові завдання. З моменту впровадження у вищих закладах України ліцензованих тестових іспитів на кафедрі були розроблені уніфіковані тестові завдання за кожною темою заняття та створено банк тестів. На сьогодні ця база тестів оброблена та розбита на робочі поточні тести. По 10 тестів для кожного студента використовується для визначення вихідного та кінцевого рівня знань.

Кафедра значну увагу приділила організації роботи студентів над темами, винесеними, згідно з програмою, тільки на самостійне позааудиторне вивчення. Викладачами були розроблені методичні вказівки за кожною темою з визначенням актуальності теми, навчальних цілей, коротким змістом матеріалу, завданнями та тестами для самоперевірки, списком основної та додаткової літератури. Окрім цього були складені тестові завдання для контролю з кожної з цих тем. Оцінка виставляється в балах, що впливає на середню успішність.

Проте кафедра не відмовилася й від традиційного опитування студентів під час аудиторних занять та під час роботи біля ліжка хворого, що так само оцінюється балами. Ми вважаємо за доцільне залишити в підготовці студента-медика можливість живого спілкування як з викладачем, так і з колегами по навчанню, без чого підготовка лікаря не може бути повноцінною. Адже під час спілкування можна краще побачити індивідуальність студента, виявити його схильність до науково-дослідної роботи, підібрати найбільш адекватні методи роботи з кожним студентом, оцінити рівень його практичних умінь та навичок.

У результаті, складаючи всі отримані студентом за свою роботу бали за певну кількість занять, можна повністю перейти до кредитно-модульної системи навчання.

У процесі навчання завідуючим кафедри та співробітниками проводяться регулярні контрольні відвідування та взаємовідвідування занять, з подальшим обговоренням результатів на кафедральних зборах. Модульний контроль проводять доценти та завідувач кафедри. Це сприяє більш об'єктивній оцінці студентів, що є одним з головних умов навчання за Болонською системою.

Таким чином запропонована методика корекції навчання в перехідний до Болонського процесу період дозволяє, використовуючи за основу існуючу навчально-методичну базу, впроваджувати нові підходи до вищої освіти та планово під-

готуватись до очікуваних змін.

Література

1. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах (метод. посібник) / В.Є. Мілерян. – Київ, 2006. – 84с.
2. Підаєв А.В. Болонський процес в Європі. Що це таке і чи потрібний він Україні? Чи можлива інтеграція медичної освіти України в Європейський освітній простір? / А.В. Підаєв, В.Г. Передерій // Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2004.-190с.
3. Поляченко Ю.В. Медична освіта у світі та в Україні / Ю.В. Поляченко, В.Г. Передерій [та ін.] – Київ: Книга плюс, 2005. – 284с.
4. Раїмбаєва Ж.С. О концепции самостоятельной работы студентов / Ж.С. Раїмбаєва // «Наука та освіта-2006»: матер. IX між нар. наук-практ. конф. – Дніпропетровськ, 2006. – Т. 3. – С. 62–64.

Вийшованюк В.Ю.

Методика перехода к преподаванию внутренней медицины (модуль 1) в Болонском процессе

Резюме. В работе освещены основные принципы внедрения в учебный процесс кафедры внутренней медицины № 1 кредитно-модульной системы, разработанной соответственно к переходу медицинского образования в Украине к Болонскому процессу. Рабочая программа по внутренней медицине составлена по направлению подготовки 1101 «Медицина» согласно программы МОЗ Украины от 2008 года. Предмет внутренней медицины (модуль 1) изучается на протяжении четвертого года обучения. Программа дисциплины включает 1 модуль, в состав которого входят блоки 5 составляющих модулей. В научно-методический комплекс по внутренней медицине (модуль 1) входят: календарно-тематические планы лекций и практических занятий, тематические планы самостоятельной (позааудиторной) и индивидуальной работы студентов, методические разработки лекций, практических занятий для преподавателей и методические указания к практическим занятиям и самостоятельной работе для студентов. Каждое практическое занятие обеспечено набором тестовых заданий и ситуационных задач для контроля уровня знаний, тематическими материалами.

Ключевые слова: кафедра внутренней медицины (модуль 1), кредитно-модульная система, учебный процесс, оценка знаний студентов.

V.Yu. Vyshyvaniuk

The Method of Teaching Internal Medicine (Module 1) According to the Bologna System

Summary. In this study the main principles of teaching Internal Medicine (Module 1) discipline base on the credit-module system were observed. They were developed according to the transition of the educational medical system in Ukraine to the Bologna System. Continuous educational program on Internal Medicine has been made in the direction of training «General Medicine» according to the typical program of the Ministry of Health Care of Ukraine since 2008. The learning of Internal Medicine (Module 1) as a subject is conducted during the 4th-year of study. The program includes the module, which consists of 5 blocks of content modules. Education-and-methodical complex of Internal Medicine (Module 1) contains: the thematic-and-calendar plan of lectures and practical classes, the thematic plans on self-reliant and individual work of students, methodical treatments of lectures, practical classes for teachers and the methodical instructions for the practical classes and self-reliant work for students. Each practical class is supplied with the sets of tests and situational problems to control the level of knowledge and the thematic materials.

Keywords: Chair of Internal Medicine No.1, credit-modular system, teaching process, assessment of the students' knowledge.

Надійшла 10.06.2013 року.